

Veckans växt v. 16 2007

Surkörsbär (*Prunus cerasus* L.)

Surkörsbäret växer förvildat i södra och mellersta Sverige. Vid sidan av äpple är det vårt härdigaste fruktslag.

Om man jämför med sötkörsbär är träden mindre. De har också fler och vekare grenar. Från det utbredda rotsystemet bildas ofta rotskott, vilka utvecklas till nya träd. De nya trädens gener är identiska med ursprungsträdets. Uppgrävning av rotskott och unga träd var förr ett sätt varpå surkörsbärssorter spreds grannar emellan på den svenska landsbygden. Bären, som är väl sura att

äta färska, har främst använts till saft och sylt. Sorter med ljusröda frukter och klar saft kallas amareller. Till gruppen moreller räknas sorter med mörkfärgade bär och röd saft.

Skuggmorell och Ostheimer, vars bär syns på bilderna, är exempel på morellsorter som återfinns i äldre trädgårdar. De importerades från Frankrike respektive Tyskland under 1700- och 1800-talen. Andra välkända surkörsbärssorter är klarbär som har klar saft och brunbär som har mörk saft. Klarbär och brunbär har funnits sedan urminnes tider, och det är idag okänt varifrån de härstammar. Vi kan emellertid konstatera att våra förfäders odling och nyttjande gett upphov till geografiskt distinkta kloner.

Brunbär från Gästrikland och Solleröbär från Dalarna är exempel på dylika kloner, vilka idag betraktas som lokalsorter. Även i andra landskap finns motsvarande exempel. Då pomologen Olof Eneroth besökte Östergötland på 1860-talet noterade han en rikedom av surkörsbärsträd på eljest obrukbara marker. Bären plockades och såldes, och det berättades att betalningen från brunbärsskörderna ofta vida överträffade böndernas övriga inkomster.

Till Frukt- och bäruppropet har inkommit ett antal rapporter om lokala rotäktade surkörsbärs. Vi är dock intresserade av att få in fler tips för att kunna välja ut de intressantaste lokalsorterna och föreslå dem till framtida nationellt bevarande.

Text: Inger Hjalmarsson, Pom